

NİMETİN KIYMETİNİ BİLMEK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Çok değerli kardeşlerim, aziz cemaat-i müslimîn, Vaktimizin müsaade ettiği miktarda Peygamber SAS Efendimizin hadis-i şeriflerinden okuyup tefeyyüz etmek, dinimizin inceliklerini öğrenmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce, Peygamber Efendimiz'in ruhuna ve Peygamber Efendimiz'in âlinin, ashabının, etbâının, ahabının ruhlarına ve sair enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın, sâdât ve meşâyîh-ı turuk-ı aliyyemizin ruhlarına ve sizlerin ve bizlerin ahirete göçmüş bütün müslüman geçmişlerimizin, yakınlarımızın ruhlarına bir Fatıha, üç "Kul hüvallâhu ehad" hediye edelim, öyle başlayalım!

.....

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

a. Musîbete Sabreden Kimse

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:¹

مَنْ أُصِيبَ بِمُصِيبَةٍ فِي مَالِهِ أَوْ جَسَدِهِ وَكَتَمَهَا
وَلَمْ يَشْكُهَا إِلَى النَّاسِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ

أَنْ يَغْفِرَ لَهُ

(طب. عن ابن عباس)

(*Men usîbe bi-musîbetin fî mâlihî ev cesedihî*)
“Her bir kimse ki malında veya vücudunda bir musibete maruz olmuşsa...” Yani malına bir telef gelmiş, arabası kaza yapmış, tarlasındaki mahsule dolu isabet etmiş, sel basmış veya vücudunda hastalık peyda olmuş.. Buna benzer misaller aklınıza getirin. Ya vücuduna ait bir musibet, bir rahatsızlık, ya malına ait bir zarar, bir sıkıntı.. Bu bir musibettir. *Musîbet*, Arapça’da isabet eden şey demek. Nereden ne isabet ediyor? Allah’tan... Kaderin hedefi olmuş, kaderden kendisine bir takım olaylar isabet ediyor, ok isabet eder gibi. Hedef kendisi olmuş, kendisinin başına bir şey gelmiş. Zararlı bir şey... Vücudu hasta oldu, yaralandı, kazaya uğradı düştü, ayağı burkuldu, kolu

¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.XI, s.184, no:11438; Heysemî, *Mecmaü’zZevâid*, c.III, s.79, no:3951; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummal, c.III, s.309, no:6696; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XIX, s.483, no:21288.

çıktı... Veya malına bir şey isabet etti, zarar etti, malı kayboldu, arabası çarpıldı, tekeri patladı... Neyse? Allah bunları insanlar için yazmış. Bunlar insanların başına gelir. Hiç kimse, “Ben doğduğum günden öldüğüm güne kadar turp gibi sağlam yaşayacağım!” diyemez. “İyi insanlar sağlam yaşarlar” diye bir kaide de yok. “Allah’ın sevgili kulları hiç hastalanmazlar, Allah onlara hiç sıkıntı çektirmez, pırıl pırıl zik zak yapmadan dümdüz gider.” diye bir şey de yok. Öyle bir şey olsaydı peygamberler sıkıntı çekmezlerdi. Onlar balla, baklavayla, börekle yaşarlardı. “El bebek gül bebek” pamuklar içinde, gayet güzel ipekler, atlaslar, döşekler içinde olurlardı. Öyle bir şey yok. Aksine hadis-i şerifte bildiriliyor ki:²

² 27 Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü’sSünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahavî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa’d ibn-i Ebî Vakkas RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA’dan.

أَشَدُّ الْبَلَاءِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ

(Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ) “En şiddetli belâlar, musibetler, imtihanlar peygamberlere gelmiştir.”

Hız. Mûsâ AS ne sıkıntılara uğramış? Kavmi ve Mûsâ AS neler çekmiş o Firavun'dan...

Peygamber SAS Efendimiz Kureyş'ten ne sıkıntılar çekti. Doğduğu şehri terk etmek zorunda bıraktılar. Öldürmeye kastedtiler. Tâif'e gitti; dönerken ayağından yaraladılar, taşıyarak çıkarttılar.

Hız. İsâ AS'ın sıkıntılarını, Hız. İbrahim AS'ın sıkıntılarını biliyoruz. En şiddetli belâlar kimlere geliyormuş? Peygamberlere geliyormuş.

Demek ki bu dünya hayatında bu musibetler insanoğullarına gelir; iyisine de gelir, kötüsüne de gelir. Belki kötüsüne daha az gelir. Çünkü iyisine böyle bir musibet geldiği zaman; “Aman yâ Rabbi!” diyor, yalvarıyor, dua ediyor, sadaka veriyor, hayır yapıyor, kendisini toparlıyor. Bir kusuru varsa, “Acaba bundan mı?” diye kendi kendini tenkit ediyor, otokritik yapıyor:

“—Acaba benim bir kusurum var da, ondan mı başıma bu hal geldi? Tevbe yâ Rabbi! Bilerek bilmeyerek işlediğim bir kusurum varsa, bağışla yâ Rabbi!” diyor.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778- 6784; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

Peygamberimiz Taif şehrine İslâm'ı, Allah'ın varlığını, birliğini anlatmaya gitti. Onlar da onu taşıyarak çıkarttılar Tâif'ten. Topukları yaralandı. Şehrin dışına kadar taşladılar. Ne kadar müthiş bir hadise! Tasavvur edebiliyor musunuz? Göz önüne getirin!

Şimdi, turist olarak bir insanın bir yere gitmeye hakkı vardır. Siz şimdi bir kasabaya gitseniz, sizi kasabadan çıkartsalar, soluğu poliste alırsınız. “Ben gittim, bu adamlar beni zorla çıkarttılar.” dersiniz, davacı olursunuz.

Efendimiz o kadar sıkıntı çekmiş ki, topukları kanıyor. Bir bağ evinde nefes nefese, ızdırap içindeyken diyor ki:

“—Yâ Rabbi. Bu başıma gelenler gazabından değilse, senin bana kızdığından, benim bir kusur işlediğimden dolayı değilse aldırmam, mühim değil. Çekerim, sabrederim. Gazabından değilse mühim değil. Ama ben bir kusur işledim de ceza olarak bunu bana veriyorsan, o zaman üzülürüm!” demek istiyor.

“Ondan gelmemişse, imtihan olarak gelmişse, ‘Bakalım sabredecek mi, etmeyecek mi; iyi kulluk gösterecek mi, göstermeyecek mi?’ diye bir imtihansa, dünya hayatının bir cilvesi ise, aldırmam. Ama sen kızdığından dolayı bana bu oluyorsa, üzülürüm!” demek istiyor.

Demek ki musibetler gelebilir, size de gelebilir. Peygamberlere de gelmiş, salih insanlara da gelmiş, iyi insanlara da gelmiş. İmtihan bu. Allah, dünyada insanları bazen zenginlikle imtihan eder. Mal verir, “Bakalım malının

hayrını hasenatını yapacak mı? Mahsulünün öşrünü, malının zekâtını verecek mi?” diye kontrol eder.

Kur'an-ı Kerim'de bir kaç surede anlatılan ibretli bir hikâyeye, bir kıssa vardır: Birilerinin çok güzel bir bahçeleri varmış. Bahçenin sahipleri akşamdan sözleşiyorlar, mahsulü toplayacaklar:

“—Aman aramıza fakir fukara sokmayalım, yoksul, dilenci almayalım! Şu malları hiç kimseye dağıtmayalım, toplayalım, araya bir miskin girmesin!” diyorlar.

Onlar böyle niyet ediyorlar. Geceleyin tarlaya bir musibet geliyor, mahsûl mahvolup gidiyor. Neden? Çünkü niyetleri kötü.

“—Allah bize bu kadar mahsûl vermiş, şu kadarını da fukaraya verelim!” demiyorlar.

Böyle demedikleri için, geceyi kötü niyetle, “Yarın hiç kimseye bir şey vermeyelim!” diye kötü bir kararla geçirdiklerinden dolayı, tarlaları felâkete uğruyor. Bu olay Kur'an-ı Kerim'de, ibretli hadiselerden, olaylardan birisi olarak anlatılır.

Tekrar hadis-i şerife geelim:

مَنْ أُصِيبَ بِمُصِيبَةٍ فِي مَالِهِ أَوْ جَسَدِهِ وَكَتَمَهَا وَلَمْ
يَشْكُهَا إِلَى النَّاسِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ

(طب. عن ابن عباس)

(Men usîbe bi-musîbetin fî mâlihî ev cesedihî)

“Her bir kimse ki malında veya vücudunda bir

musibete maruz olmuşsa...” Bir insanın malına veya vücuduna bir musibet gelmişse... Allah’tan geldi, kader. Karadeniz’de gemisi battı, Allah saklasın, çocuğu öldü, malına, ticaretine zarar geldi.

(*Ve ketemehâ ve lem yeşkühâ ile’n-nâs*) “Bu da dişini sıktı, sakladı ve bunu insanlara şikâyet etmediyse...”

“—Ne yapalım, kader bu işte, ömrü o kadarmış; aldı. Yaşasaydı sevinecektim ama, aldı.” diyor, sabrediyor.

Bazı insanlar da açar ağzını, yumar gözünü:

“—Gördün mü şu başıma gelenleri? Allah başıma neler getirdi, ne felâketlere uğradım! Olur mu böyle şey?”

Böyle, edebe sığmayan, kulluğa yakışmayan bir sürü ileri geri sözler. Adamın çocuğu ölüyor, artık ağzından söylenenleri ne ben söyleyeyim, ne siz duyun. İsyân ediyor, Allah’a âsî oluyor:

“—Bunu da mı başıma getirecektin?” diyor. Veya insanlara dertleniyor, şikâyetleniyor, efkârlanıyor vs. Saklamıyor, aşikâre ediyor.

b. Başlangıçta Sabretmeli

Kadının birisi, saçını başını yolup, ağıt düzüp, feryad ü figan ediyormuş. Peygamber SAS Efendimiz de oradan geçiyormuş:

“—Ey hanım, böyle yapma, Allah’ın hükmüne sabret!” diye nasihat edecek olmuş.

“—Sen benim başıma ne musibet geldiğinin farkında mısın, haberin var mı?”

Bir sürü ileri geri konuşma... SAS Efendimiz bakmış ki cahil, anlamayacak, yürümüş gitmiş.

O gidince arkadan birisi kadına yanaşmış:

“—Sen kiminle konuştuğunun farkında mısın?”

“—Yok...”

“—Demin gelip sana o sözleri söyleyen Hz. Peygamberdi.”

“—Yaa, öyle mi? Eyvah, hata ettim, edepsizlik ettim.”

Hemen arkasından koşmuş,

“—Aman yâ Rasûlallah, beni affet! Ben senin peygamber olduğunu bilemedim. Üzüntüm büyük olduğundan orada ileri geri konuştum. “

Peygamber SAS Efendimiz de buyurmuş ki:³

---

³28 Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.438, no:1240; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.637, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3124; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.314, no:988; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1869; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.509, no:1596; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2040; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.222, no:6244; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.176, no:3458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.119, no:9702; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.65, no:6919; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.208, no:1368; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.172, no:249; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1477; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.356, no:799; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.99; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.352, no:7373; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3842; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.453, no:6067; Ukaylî, *Duafâ* c.III, s.463, no:1519; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6510, 6511; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.246, no:647; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.355, no:6462 ve c.XIV, s.52, no:13769.

الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

(خ. م. د. ت. ن. ه. حم. ط. طس. ع. هب. ق. عد. عن أنس؛ ع. عن أبي هريرة)

(*Es-sabru inde's-sadmeti'l-ûlâ*) “Sabır, darbe ilk geldiği zaman gösterilir, sevap o zaman alınır.” Yâni, “O ilk anda, insan kendisini tutmağa dikkat etmelidir. Böyle feryad ü figan etmemelidir.” buyurmuş. Böyle bağırır çağırırsan, sabrın da sevabı kalmaz. Halbuki Allah sabra çok sevap veriyor, çok mükâfat veriyor. Herkesin mükâfatı ölçüyle, kat sayıyla, belli bir bordro ile —latîfe olsun diye böyle söylüyorum— veriliyor da, sabredenlerin ki hesapsız veriliyor. Kamyon kamyon, kepçe kepçe veriliyor. “*Bigayri hisâb*” ne demek? Sayısız demek.

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(الزمر: ١٠)

(*Innemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) “Allah sabredenlere ecr ü sevaplarını, mükâfatlarını hesaba sığmayacak kadar çok çok verecek.” (Zümer, 39/10)

İlk başta sabretmedikten sonra kıymeti kalmıyor. Bu hadis-i şerifte Efendimiz bunu öğretiyor bize. Sabredek, saklayacak, şikâyet etmeyecek, derdini insanlara açmayacak, Rabbini kullara şikâyet etmeyecek.

Kimi kime şikâyet ediyorsun? Allah takdir etmiş, sen gidip Allah'ı kula mı şikâyet ediyorsun?

كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ

(طب. عن ابن عباس)

“—Kim, kendi başına veya malına bir belâ, bir musibet gelir de bunu saklarsa, belli etmezse, bunu insanlara şikâyet etmezse, (*kâne hakkan ale'llâhi en yağfira lehû*) onu mağfiret etmek Allah'ın üzerine hak olur. Allah onu muhakkak mağfiret eder, affeder.”

Demek ki, dişini sıktı mı, “Bunu bana Allah gönderdi, sabredeyim, şikâyet etmeyeyim, ses çıkarmayayım!” diye sabr-ı cemil ile karşıladı mı, o zaman Allah onu mağfiretine mazhar ediyor, bütün günahlarını siliyor, affediyor.

c. Güzel Bir Sabır

Ya'kub AS ne dedi?

Yusuf AS'ı çok seviyordu. O da sevilecek bir insan, güzeller güzeli bir çocuk. Terbiyeli mi terbiyeli, nurlu mu nurlu. Allah vücut güzelliği de vermiş. İnsan güzeli, insanların en güzellerinden birisi. Kardeşleri onu kıskandılar, ‘Kurt yedi!’ dediler. Ya'kub AS ne dedi:

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ

(يوسف: ١٨)

(*Fesabrun cemîl*) “Bana bir güzel sabretmek düşüyor.” (Yûsuf, 12/18) dedi. Yani Allah'tan sabr-ı cemil istiyor. *Cemîl* ne demek?

Güzel demek. Güzel bir sabır demek. Kusursuz, terbiyeye aykırı olmayan, güzel bir sabır demek.

Allah hepimize afiyet versin, hepimize sıhhat versin, hepimize zenginlik versin, servet versin, nimet versin, izzet versin... Hepimizi dünyada ve ahirette bahtiyar eylesin...

Ama bazen de hastalık olur, sıkıntı olur. Bunu da biliyoruz. Temenni etmiyoruz,

“—Ver yâ Rabbi! Ben dayanırım, ne kadar yük yükletirsen yüklet yâ Rabbi!” demiyoruz.

“—Afiyet ver yâ Rabbi, sıhhat ver yâ Rabbi, iyilik ver, hoşluk ver, hasene ver!” diyoruz.

Ama bir sıkıntı gelince ne yapacağız? Sabr-ı cemil ile sabredeceğiz. Başka insanlara şikâyet etmeyeceğiz. Sırrımızı fâş etmeyeceğiz, açmayacağız. Sır saklamasını bileceğiz.

“—Senin ağzında bakla ıslanmaz mı be adam? Biraz sabret!”

“—Nasılsın?” diyorsun, bin tane kusur söylüyor.

“—Bir dokun, bin ahh işit kâse-i fağfurdan” demiş şair.

Boş kâseye dokununca, “Çınnnnnn” diye devam ediyor ya. Fağfur, Çin porseleni. Kaliteliymiş onlar, bir dokunduğun zaman “Çınnn... Çınnn..” ötüyor.

Dur bakalım, ne oluyorsun? Allah'ın kaderi, ne yapalım? Dünyada musibete uğrayan ilk insan sen misin?

Efendimizin güzel güzel evlatları yaşadı mı? Öldü gitti. O nasıl sağlam durdu?

Eyyûb AS'ın ovalar dolusu sürüleri varmış, gitmiş; bir sürü evlâd ü iyâl'i varmış, ölmüş; sıhhati varmış vücudunu hastalık kaplamış.

*Hor bakma sen toprağa, toprakta neler yatar;
Kani bunca evliya, yüz bin peygamber yatar.*

*Vücudunu kurt yiyen, kurt yedikçe şükreden,
Belâlara sabreden, Eyyüp Peygamber yatar.*

O dertlere, sıkıntılara rağmen sabretmiş, “Hz. Eyyûb sabrı” diye meşhur olmuş. Hiç gık dememiş. Allah gene evlat vermiş, gene mal vermiş, gene sıhhat vermiş...

Çünkü bu dünya değişir. Hava bir güneşli olur, bir yağmurlu olur; bir yaz olur, bir kış olur; insan bir hasta olur, bir sıhhatli olur. Hepsi imtihan. Dünyada, hastalık da imtihan, sağlık da imtihan; para da, servet de imtihan.

Her imtihanda edebini takınacaksınız, Allah'ın iyi kulu olduğunı göstereceksin, Allah'ı sevdiğini göstereceksin, Allah'ı saydığını göstereceksin, Allah'ın hükmüne razı olduğunı göstereceksin. Allah'ın iyilikleri karşısında O'na kulluk borcu, şükür borcu, teşekkür borcu olduğunı, bileceksin ve davranışınla göstereceksin.

Allah-u Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de Eyyûb AS'ı nasıl methediyor:

نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ

(ص: ٤٤)

(Ni'me'l-abd innehû evvâb) “O, ne iyi kuldu! Dâima Allah'a yönelirdi.” (Sad 38/44) diye methediyor.

Bağırıp çağırıp da Allah'ın rahmetinden mahrum olmak daha mı kârlı? Sabredip de Allah'ın iltifat ettiği, methettiği, övdüğü bir insan olmak mı daha iyi?

Tabii, övdüğü, sevdiği bir insan olmak daha iyi.

Onun için, başınıza takdir-i ilahi olarak bir şey gelirse, “Bu Allah'tan...” diyeceksiniz, sabr-ı cemîl göstereceksiniz. Nimet gelirse şükredeceksiniz. Üzerimizde sayılamayacak kadar çok nimet var. Karnımız tok, sırtımız pek, el-hamdü lillâh kesemiz boş değil... Hanımımız var, çocuğumuz var, işimiz var, gücümüz var, memleket güzel...

Rusya'da kıtlık varmış, ahali kırılıyormuş. Biz burada tabaklarla gelen pilavları, kebapları, köfteleri bitiremiyoruz, yarısını yiyoruz, yarısını çöpe atıyoruz. Her şey bollukla gidiyor.

Ama bazı yerlerde insanlar açlıktan ölüyor. Yağmur yağdığı zaman “Acaba topraktan solucan çıkar mı?” diye solucan toplamaya çıkarlarmış. Ne sıkıntılar çeken insanlar var.

Benim Ankara'dan tanıdığım birisi vardı. Allah rahmet eylesin, yaşlı bir amcaydı. Namazı hiç cemaatsiz kılmazdı, beş vakit camideydi. İmam bile camiye gidememiş olsa, o bir yere ziyafete çağrıldığında, sofranın yarısında kalkar giderdi, ezanı okur, namazı kılardı. Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun.

O amca diyordu ki:

“—Biz, 1. Cihan Harbi sıralarında (ya da ondan önce), otuz üç kişi olarak Bayburt'tan çıktık,

Ankara'ya geldik. Ankara'ya geldiğimizde üç kişi kaldık, otuz kişi yollarda öldü. Soğuktan, açlıktan, kıtlıktan dolayı, otların her çeşidinin tadını bilirim. Bana şu dikenli otun, kırdığın zaman süt çıkan şu acı otun nasıl olduğunu sor. Hepsini yedim. Acı otlardan ağzımın kenarları yara oldu. Zehirli dedikleri otları bile yedim, ölmedim işte, Allah beni yaşattı. Şimdi ben bu pamuk gibi ekmeği nasıl çöpe atarım?”

Gıda bulamamışlar, ekmek bulamamışlar. El-hamdü lillâh, bakın biz ne nimetler içindeyiz. “Arada sıkıntı var ise de, hamd ü senalar olsun, sabretmek lâzımmış.” diye bunu aklınızda tutun!

d. Kıymetini Bilmediğimiz Nimetler

Gelelim bundan sonraki hadis-i şerife... Ebu Nuaym el-İsfehani rivayet etmiş. Bir hadis-i şerif daha var, o da Taberani tarafından rivayet edilmiş. İki hadis-i şerif birbirine yakın...

Bizim bu memleketimizde bolluk var. Avustralya iyi, et var, süt var, meyva var, sebze var, temiz hava var, güneş var, toprak var, yağmur var. Bitkiler bitiriyor, ağaçlar mahsul veriyor, kavunu karpuzu güzel. Olmayanları da Çin'den filan getiriyorlar. Burada bolluk var. Ama bazı yerlerde böyle değildi, hele tarihte bu kadar da değildi. Çünkü şimdi nakletme imkânı var. Şimdi bir tır gıdayı dolduruyor, Antalya'dan İstanbul'a getiriyor. İstanbul'dakiler, kış gününde Antalya'nın sıcak ülke meyvasını yiyebiliyor. Nakliye imkânı olduğundan dolayı bu kolay. Nakliye uçağına, etler, meyvalar, taze

sebzeler dolduruluyor, bunların yetişmediği soğuk yerlerdeki insanlara satılıyor. Böylece onlar da yiyebiliyorlar. Nakliyenin sağladığı bir kolaylık var. Bir de ziraat makineyle oluyor. Makine kilometrelerce tarlayı sürüyor, büyük mahsuller alınıyor, depo ediliyor.

Eskiden böyle değildi, açlık vardı, kıtlık vardı. Bazen öyle bir kıtlık olurdu ki günlerce yemek yenmezdi. Peygamber Efendimizin evinde aylarca ocak tütmezdi, yani aş pişmezdi. Keçi varsa, keçiden biraz süt sağdılsa, onu içtiler mi, tamam. Birazcık süt içti mi, akşama kadar “Karnım tok!” diyordu. Bulamadığı zaman da oruç tutuyordu.

Bir tane hurma yedi mi, “El-hamdü lillâh!” diyordu. Bazen öyle bir kıtlık oluyordu ki, bir hurmayı biraz birisi, biraz ötekisi, biraz ötekisi emiyordu, yani şekerinden az az istifade ediyorlardı. Bakın bizden ne kadar farklı? O kıtlık, sıkıntı, açlık zamanında o insanların neler çektiğini anlayın!

Peygamber Efendimiz’in mescidine bir sahabi RA geliyormuş. Sabah namazını kılıyormuş, sonra süratle kalkıp hemen gidiyormuş. Demişler ki:

“—Mübarek, burası Peygamber Efendimizin mescidi, oturup duayı beklesene... Ne diye hemen kalkıp süratle gidiyorsun? Ne acele ediyorsun?”

Diyor ki:

“—Evimizde bir tek örtü var. Bu örtüye ben sarılıyorum, geliyorum, Peygamber Efendimiz’in yanında namazı kılıyorum. Evimiz uzakta,

hemen süratle çıkıyorum, eve gidiyorum, örtüyü hanıma veriyorum, hanım örtüye bürünüyor, o da namazını kılıyor. Namazı o da yetiştirsin diye çabuk çıkıyorum mescidden...”

Bizim evlerde, çarşaf vardır, yorgan vardır, battaniye vardır, pijama vardır, palto vardır, pardesü vardır, kaç tane gömlek vardır. Onların halini düşünün! Evinde, namaz kılmak için sadece bir tane örtüsü olduğu için, adam örtünüyor, mescide gelip

namazını kılıyor, hemen evine koşuyor. Kadın aynı örtüyü örtünüp namazı kılıyor. Nasıl bir yoksulluğun olduğunu anlayın! İşte Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:⁴

مَنْ أَطْعَمَ مُسْلِمًا جَائِعًا أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ

(حل. عن أبي سعيد)

(*Men et'ame müslimen câien*) “Kim bir aç müslümanı doyurursa, (*et'amehu'llàhu min simâri'l-cenneh*) Allah da ona cennet meyvalarından ikram eder.”

Peygamber Efendimiz'in yanına birisi geliyor, diyordu ki:

“—Yâ Rasûlüllah, açım!”

Rasûlüllah'a teslim oluyor, halini arz ediyor, o topluluğun başının tacı olduğu için halini anlatıyordu.

⁴ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.134; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.179, no:1513; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.244, no:25851.

“—Açım yâ Rasûllallah! Karnım boş, yiyecek bir şeyim yok, kaç gündür bir şey yemedim.”

Böyle diyor karnını gösteriyor. Taşın sıcaklığı midesindeki açlığın acısını biraz alsın, bastırsın diye sıcak yassı taş bağlamış.

Efendimiz gülmüş, sonra o da kaldırmış örtüsünü, “Bak!” demiş. Onda iki tane taş varmış. İşte böyle sıkıntı vardı.

Peygamber Efendimiz diyordu ki:

“—Kimin evinde yiyeceği varsa, misafir edebilirse, bu kardeşini alsın evine götürsün!”

Kendi evinde bir şey varsa, kendisi götürüyordu. Ama olmayınca, başkasına havale ediyordu.

Birisi:

“—Ben götürürüm yâ Rasûlallah!” diyor, eve geliyor, hanımına diyor ki:

“—Sana Rasûlüllah’ın bir misafirini getirdim.”

Hanımı da diyor ki:

“—Evde çocuklara yetecek kadar yiyecek var, bize bile yetmez. Sen bir de misafir getirmiştin.”

“—Sen çocukları oyala, uyut! Ondan sonra mumu da söndür!”

Mumu devirmiş gibi yapıyor, söndürüyor. Karanlıkta tabağı getirip buyur diyor. Kendisi kaşığı tıkırdatıyor ama yemiyor. Çünkü evdeki yiyecek sadece misafire yetecek kadar.

Rasûlüllah Efendimiz’e onların bu hali mâlûm oluyor. Cebrâil AS, onların ne büyük bir sevaba erdiklerini bildiriyor. Efendimiz de bunu müjdeliyor.

Onlar böyle sıkıntılar çekmişler. Daha sonraki asırlarda da böyle şeyler olmuş. Güzel bir fıkradır, böyle şeyleri de anlatmak lâzım arada...

Sanıyorum, evliyaullahtan bir zat, ama ismini hatırlayamayacağım. Herhalde Mısır'dan, ya da Tunus'tan mübarek bir zat. Peygamber Efendimiz'in şehrine gelmiş. Aç kalmış, para yok, tanıdık bir kimse de yok. Mübarek bir adam. Dilenmiyor, dilenmek de istemiyor, utanıyor. Gelmiş Peygamber Efendimizin mescidine, Türbe-i Saâdet'in yanına. Demiş ki: “—Ya Rasûlallah, karnım aç!”

Peygamber SAS Efendimiz seneler önce vefat etmiş. Adam türbesini ziyaret ediyor, diyor ki:

“—Karnım aç ya Rasûlallah! Senin memleketine, senin kabrini ziyarete geldim, ama karnım aç, kimsem yok!”

Böyle diyor, oraya yatıp kalıyor. Dua ediyor, namaz kılıyor, yatıyor. O yattıktan biraz sonra birisi geliyor, omuzuna vuruyor, “Kalk!” diyor. Bu başını kaldırıncaya, adam diyor ki:

“—Sen misin bizi dedem Rasûlüllah'a şikâyet eden misafir? Buyur sana yemek getirdim.” diyor.

Bir sini yemek getirmiş, ikram ediyor.

Yâni, o adam Rasûlüllah'a halini arz etmiş, Rasûlüllah da kendi torunlarından filancanın rüyasında görünmüş; “Benim sevgili ümmetimden birisi geldi, mescidde aç yatıyor, git onu doyur!” diye işaret etmiş anlaşılan. O da bir tepsi getirmiş, adamı uykudan kaldırırken diyor ki:

“—Sen misin bizi dedeme şikâyet eden misafir? Buyur!”

İnsanların eskiden neler çektiğini, bizim ne kadar şükretmemiz gerektiğini anlayın!

“—Kim böyle aç bir müslümanı doyurursa, Allah da ona cennet meyvalarından ikram eder.” diye, imkânı olanları, öteki müslüman kardeşlerinin acil dertleriyle ilgilenmeye teşvik ediyor Peygamber Efendimiz.

Açsa doyuracaksın, sırtı çıplaksa giydireceksin. Karnı tok, sırtı da sağlam, parası da çok, ama ilmi yok, imanı zayıf, bilgisi yok, İslâm’dan nasibi yoksa, ona da İslâm’ı öğreteceksin. Onun açlığı da mânevî açlık... Ona da İslâm’ı anlatacaksın:

“—Gel kardeşim, ahiret bâkidir, dünya hayatı fânidir. Gece yattığımız gibi öleceğiz, sabah kalktığımız gibi haşrolacağız. Ondan sonra hesap olacak. Cennet var, cehennem var... Allah’ın sevgili kulu olmak lâzım, iyi insan olmak lâzım!”

e. İslâm Kardeşliği

Anlatacaksın. Şurada namaz kıldık, sevindim; sağ yanımda Yunanistan’dan müslüman olmuş bir kardeş, sol yanımda Brezilya’dan müslüman olmuş bir kardeş vardı. İftihar ettim, hoşuma gitti, imrendim. Allah neler nasip ediyor. Kıbrıs meselesinden vs. biz Yunanlı ile kavgalıyız ama, insan ne kadar memnun oluyor, seviniyor.

Bakın İslâm insanları nasıl ısındırıyor. Hepimiz, Allah’ın kulu, Hz. Adem’in evlatları olduğumuzu

sıcak sıcak hissediyoruz. İslâm ne kadar güzel, ne kadar hoş bir din! Allah bize birçok nimet vermiş ama nimetlerin en büyüğü İslâm nimeti. Bize verdiği en büyük şeref müslüman olmamız. Allah, bu nimeti başkalarına; hanımımıza, çocuklarımıza, komşularımıza, akrabamıza, ondan sonra bütün insanlara anlatmayı bize nasip etsin...

Bakın, bazı kardeşlerimiz evlerinden çıkıyorlar, kalkıp başka şehirlere gidiyorlar, başka ülkelere gidiyorlar. İslâm'ı anlatmaya gidiyorlar.

“—Biz size misafir geldik, siz ev sahibisiniz, size İslâm'ı anlatalım!” diyorlar.

Anlatıyorlar, kazanıyorlar. İslâm'a yeni insanlar kazanıyorlar. Anlatınca, Brezilya'daki de müslüman oluyor, Londra'daki de, Rusya'daki de...

Suriye'nin baş müftüsü, yani Diyanet İşleri Başkanı olan koca sakallı bir hoca efendi var. Bizimle konuşurken bana dedi ki:

“—Ben Rusya'ya gidip geliyorum, çok iyi gelişmeler var. Birisi bana ‘Bu İslâm nedir?’ diye sordu, ben de anlattım. İslâm'ı kabul etti. Sonra aradan aylar geçti, Suriye'ye, bana bir mektup yazmış:

‘—Hocam, sana verdiğim sözü aynen tutuyorum, görevlerimi yapıyorum, vazifelerime sâdıkım, senden sonra imanımdan ayrılmadım:’ diyor.

Rusya'da çok güzel gelişmeler var, duyunca hayran olacaksınız.”

Bu olayları, beş altı sene önceden, *Glasnost* ve *Perestroika* vs. olmadan duymuştum. Demek ki anlatınca Rusya'daki bile müslüman oluyor. Gidip söyleyince, Amerika'daki de, Kanada'daki de, Tanzanya'daki de müslüman oluyor.

Öyleyse ne yapmamız lâzım? Ortaya ne çıkıyor? Biz bilenlerin, başkalarına İslâm'ı anlatması gerektiği... Bu anlatmanın tecrübesini nerede yapmamız gerekiyor? Çocuğumuzdan başlamamız gerekiyor.

Avustralyalı müslüman bir doktor kardeşimizin çocuğunun sünnet düğünündeyiz. Çocuk eline sopa almış, sallıyor. Kardeşimizin de gözlüğü var. Biraz sakındı, biraz yattı. Ben, "Bakalım kızacak mı?" diye uzaktan takip ediyorum. Hiç kızmadı. İngilizce olarak:

"—Evlâdım, sopa göze gelirse, göze zarar verir, kanatır, gözü çıkartır. Onun için böyle yapma!" diye anlattı.

Sen çocuğa bunu anlatmazsan, çocuk suç işler; anlatacaksın.

"—Böyle yapma! Komşunun arabasının lastiğinin kapağını alma, günahdır. Böyle şey yapılmaz. Oynama, ondan istiyorsan ben sana bir kutu alayım, ama gidip başkasının tekerinden onu alma. Küçük de olsa sahibi helal etmez. Allah cehennemde yakar." diye söylemek lâzım.

"—Bak böyle açık gezme evlâdım. Eşofman gibi uzun bir şey giy! Ayakların görünmesin, başını ört!" gibi tatlı tatlı, kendi çocuğundan, kendi yakınlarından anlatmaya başlaması lâzım müslümanın...

f. Hastaya İkrâm Eden Kimse

Diğer hadis-i şerif de hastalara iyilik yapmayı anlatan bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

مَنْ أَطْعَمَ مَرِيضًا شَهْوَتَهُ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ
الْجَنَّةِ

(طب . عن سلمان الفارسي)

(*Men et'ame meridan şehvetehû*) “Kim bir hastaya, canının çektiği bir şeyi sunarsa, ikram ederse; (*et'amehu'llahu min simâri'l-cenneh*) Allah da ona cennet meyvalarından ikram eder.”

“—Mâdem sen o kardeşine böyle ikramda bulundun.” diye, Allah da ona cennet taamlarından, meyvalarından ikram eder deniliyor. Hastanın gönlünü almak...

Bakın, İslâm, hasta ziyaretini bir vazife olarak üzerimize yüklemiştir. Hasta ziyareti bizim vazifemizdir. Hastalarımızı ziyaret edeceğiz, düşüneceğiz. Mesela, cuma günü hasta ziyaret etmek çok sevap. Cuma namazını kıldın mı, durumun müsaitse Hospital'a gideceksin, oradaki müslüman kardeşine bir çiçek götüreceksin, ziyaret edecek, gönlünü alacaksın. Çünkü hasta ziyareti çok sevap ve hastanın duası makbul.

⁵Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.240, no:6107; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.V, s.163, no:8359; Selmânü'l-Fârisî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.791, no:43131; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.490, no:21304.

“—Kardeşim, bir isteğin var mı? Sen hastaneden çıkamıyorsun, canının çektiği bir yiyecek, içecek var mı? Yapılacak bir işin var mı? Yapıvereyim!” diyeceksin.

Hasta ziyareti, kabir ziyareti çok sevap... Biz burada dua ederken diyoruz ki:

“—Yâ Rabbi, buralara gelmiş, buralarda vefat etmiş, buralara gömülmüş kardeşlerimizin de kabirlerini pür-nûr eyle, ruhlarını şad eyle... Bu hediyelerimizi onlara da vasıl eyle...”

Neden böyle dua ediyoruz? Acıyoruz. Bu diyarlara gelmişler, vefat etmişler. Yan tarafta hristiyanların, bu tarafta kendisinin mezarı. Öbür tarafta yakılmışların külleri üzerine dikilmiş gül ağaçları. Acaip bir alem... İnsan acıyor, gurbetçinin hali biraz garip oluyor. Demek ki yardım eden de mükâfat buluyor.

Hastaya arzu ettiği bir şeyi yedirene büyük mükâfat var. Allah, cennette cennet meyvalarından ikram edecek. Onun için, bu tür sosyal vazifeleri ihmal etmeyelim!

“—Müslümanlık nedir?”

“—Namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek, kelime-i şehâdet getirmek.”

“—Aferin, mâşâallah, beş tanesini tıklar tıklar söyledin! Bundan sonra?”

Müslümanlık bundan ibaret değil, ama en önemlileri bunlar. Peygamber Efendimiz'in hadislerini okudukça insan nice nice vazifeler olduğunu anlıyor. Hasta ziyaret etmek çok sevap. Hasta olma şartı yok, bir müslümanın,

sıhhatli bir kardeşini ziyaret etmesi çok sevap... Allah'ın sevgisini kazanmaya sebep oluyor. Neden? Muhabbetleşme olduğu için. Müslümanlar arasındaki alakalar, sevgi bağları kuvvetlendiği, dostluk olduğu için.

Bir müslümanın bir müslümana üç günden ziyade dargın kalması haram.

“–İçki haram mı?”

“–Haram...”

“–Sen de içmiyorsun değil mi?”

“–İçmiyorum.”

“–Pekiyi, falanca arkadaşınla ne zamandan beri dargınsın?”

“–Aylar var, seneler var...”

Peygamber Efendimiz, üç günden fazla dargın kalmanın haram olduğunu söylüyor.

Fehmi kardeşimiz çıktı, güzel bir söz söyledi:

“–Camiye darılmak olur mu? Haydi caminin içindeki birine darıldın; pireye kızıp da yorgan yakmak olur mu? Yakala pireyi, ne yapacaksan yap, ama yorgan yakmak olur mu? İçinde pire var diye yorganı ateşe at, cayır cayır yak. Olmaz ki...”

Hani “Papaza kızıp oruç bozmak!” derler ya. Birisine kızıyor, cuma geçiyor, bayram geçiyor, camiye gelmiyor. Veya başka bir kurnazlık yapıyor, başka bir cami açıyor. Böyle şey olmaz ki. Bu ticarethane mi, dükkân mı? Her yerde topluluk olacak, birlik olacak, beraberlik olacak. Ayrılık, gayrılık, tefrika olmayacak, sabredecek.

Münih'teki bir kardeşimiz diyor ki:

“—Cami idaresinden bazı kimselerle problemimiz oldu, Münih Camii'nde. Bana yaptıkları muamelelere üzüldüm. Düşündüm; darılsam, camiye de gitmemem lâzım! Allah için dargınlığımı içime attım, ses çıkartmadım, camiye geldim.”

Göğsüne kadar sakalı var, sağlam, kale gibi bir kardeş, pırlanta gibi bir kardeş. Bak, altın kalpli bir kardeş, nasıl doğru bir karar alıyor? Allah bizi her haramı bilip ondan korunanlardan eylesin. Her vazifeyi bilip onu yapanlardan eylesin.

Bizim, kütüphane müdürü bir arkadaşımız güle güle anlatırdı. Bizim bir doçent arkadaşımız, üniversitede doçentlik imtihanlarını vermiş, doçent olmuş. Fişle ödünç aldığı kitapları kütüphanenin önüne getirmiş:

“—İlim bitti, al artık!” demiş. Hani doçent oldu, düze çıktı ya; “Tamam artık, ilim bitti” demiş. Halbuki ilim beşikten mezara kadardır. Müdür de gülerek anlatıyor.

“—Hacca gittin mi?”

“—Gittim.” Tamam, müslümanlık da bitti artık. Hacı damgasını aldık, şuraya da yeşil damgayı bastık, tamam. Böyle şey mi olur?

“—Öğle namazını kıldım, daha ne istiyorsun?”

Öğleyi kılacaksın, ikindiye kılacaksın, akşamı kılacaksın, yatsıyı kılacaksın... Yarın sağ olursan, yarınki namazları kılacaksın. Öbür gün olunca öbür günkü namazları kılacaksın. Vazifeler devam ediyor.

Sen bugün yemek yeyince, iki gün aç durabiliyor musun? Yemeği her zaman yiyorsun. Su içmeden durabiliyor musun? Duramıyorsun. Suyu içersin, yemeği yersin, uykuyu uyursun, parayı kazanırsın, eğlenceni yaparsın, kendi keyfine uygun her şeyi yaparsın. İslâmî hizmetlere gelince, “Bir defa yaptım, oldu, bitti, vazife görüldü, tamam.” Öyle şey yok. Müslümanlık beşikten mezara kadar. Geceden gündüze, her zaman müslümanca yaşamak. Müslümanın her zaman vazifesi var.

g. Ömür Biter Vazife Bitmez

Şimdi şurada duruyorsun, tatil günü. Öğle namazını kıydın, öğlenle ikindi arasında bahçede oturuyorsun. Belki bir vazifen var. Belki, hastanedeki bir kardeşini ziyaret etmen lâzım! Belki, yardıma muhtaç filanca kardeşine gitmen lâzım. Belki, bir yetime bakman lâzım. Belki Kur’an’ı açıp bilmediğin sureleri ezberlemen lâzım. Fetih Sûresi’ni, Tebâreke Sûresi’ni biliyor musun, Yâsin ezberinde mi?

Vazifeler bitmez. Ömür biter, vazifeler bitmez. Şoförlerin dediği gibi:

“—Ömür biter, yol bitmez!”

Kamyonların arkasına böyle acıklı acıklı yazıyorlar. Doğru; ömür biter vazife bitmez. Vazife, ölünceye kadar devam eder. Müslümanlığı böyle anlayacağız ve böyle yaşayacağız.

Müslümanlık bir yaşam tarzıdır. Her yiğidin bir yoğurt yeyişi var dediği gibi, müslümanlık da İslâm’ın yaşam tarzıdır, İngiliz böyle yaşar,

Fransız böyle yaşar, Rus böyle yaşar, Çinli böyle yaşar... Müslüman da böyle yaşar, böyle giyinir, böyle temizlenir, böyle oturur, böyle kalkar, böyle iyilik yapar, böyle ibadet yapar, böyle ömür sürer, böyle namuslu olur, böyle cömert olur, böyle hayırsever olur, Rabbinin huzuruna böyle gider. Bu bir tarz, bir model; hayat modeli, hayatın en güzel modeli.

“—Mercedes’i sever misin?” Mercedes 500 SEL verseler, ister misin? Bedava verecekler, kapının önünde hazır duruyor. Yeni model, daha koltuklarının ambalajlan çıkmamış, sıfır kilometre...”

“—Hocam ne söylüyorsun sen? Sorulur mu, Mercedes güzel araba!”

Allah, vazifemizi böyle şuurla yapmayı nasip etsin...

h. Günahkârı Kınamayın!

Diğer hadis-i şerif Tirmizî tarafından rivayet edilmiş:⁶

مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ

(ت. عن معاذ)

⁶ 31 Tirmizî. *Sünen*, c.IX, s.45, no:2429; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.293, no:6697; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.191, no:7244; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.340, no:844; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.72; İbn-i Ebi'd-dünyâ, *Samt*, c.I, s.169, no:288; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.265, no:2544; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.78, no:22997.

(Men ayyera ehàhu bi-zenbin) “Kim bir müslüman kardeşini yaptığı bir gûnahtan dolayı kınarsa, ayıplarsa; (lem yemût hattâ ya'melehû) bunun cezası olarak, o gûnahı kendisi de işleme durumuna düşmeden, ayağı kayıp da o cezayı çekmeden, o şerefsiz duruma kendisi de düşmeden ölmez!” Müslüman kardeşini ayıplamayacaksın. Ne yapacaksın? Acıyacaksın, dua edeceksin. “—Hocam, içki içiyor?” İçkiden kurtarmaya çalışacaksın. Yalvaracaksın, yakaracaksın. “—Hocam, kumar oynuyor?” Kumardan kurtarmaya çalışacaksın. “—Hocam, eve gelmiyor, namaza gelmiyor?” Eve getirmeye, Allah yoluna sokmaya çalışacaksın. Sabırlı olacaksın. Doktor gibi olacaksın, hasta tedavi eder gibi olacaksın. Ayıplamayacaksın. “—Öyle şey de yapılır mı? Allah kahretsin..” Sen büyük konuştun, onu ayıpladın. Ceza olarak Allah da seni aynı gûnahı işleme durumuna düşürür. Efendimiz böyle bildiriyor.

i. Zalime Yardım Eden Kimse

Bir hadis-i şerif daha. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:⁷

مَنْ أَعَانَ ظَالِمًا لِيُدْحِضَ بِبَاطِلِهِ حَقًّا فَقَدْ بَرِئَتْ
مِنْهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ

(طس.ك. عن ابن عباس)

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.211, no:2944; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.112, no:7052; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.499, no:7595; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.494, no:21318.

(*Men eâne zâlimen li-yüdhıda bi-bâtılıhî hakkan*) “Kim bâtil bir yol ile, bir hakkı yok etmek için, zâlim bir insana yardım ederse; (*fekad beriet minhü zimmetu’llâhi ve zimmetü rasûlühû*) Cenâb-ı Allah’ın ve Peygamberinin himayesi ondan kalkar.” Niçin? Bâtil bir metodla, bâtil bir yol ile, bir hakkı yok etmek için, bir hakkı alaşağı etmek için, bir haksızlığı yapmak için... Yani, Allah’ın razı olmayacağı bir işi yapmakta zalime yardım ederse, Cenab-ı Allah’ın ve Peygamberinin himayesi ondan kalkar. Bu insana Allah rahmet nazarı ile bakmaz. Peygamber Efendimiz ona ümmet gözü ile bakmaz. Allah onu yardım etmez. Peygamber ona şefaathetmez. Allah’ın himayesinden, Peygamber’in şefaathetinden, yardımından sıyrılıp düşer. Neden? Zalime, bir zulüm, bir haksızlık, bir yanlışlık yapmakta destek oldu, yardımcı oldu diye. Müslüman, zalimi hiç desteklemeyecek, zalimin karşısına çıkacak. Haksızlığı hiç desteklemeyecek, haktan yana olacak, haksızın karşısına çıkacak.

Cihad denince, herkes sanıyor ki *cihad*, silah alıp da savaşmaktır. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁸

---

⁸ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hâmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II,

أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

(د. ه. عن أبي سعيد؛ حم. ه. طب. عن أي أمامة؛ ن. عن سمرة؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسل)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultânin câir.*) “Cihadın en üstünü, zâlim bir hükümdarın karşısında hak sözü korkmadan, çekinmeden, dobra dobra söylemektir.”

Çünkü bunu herkes yapamaz. “Hapse gireceğim, dayak yiyeceğim, kelle gidecek...” diye korkar, söyleyemez. Ama en kuvvetli, en büyük, en faziletli cihad budur deniliyor.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki, hepimizde bir hakka bağlılık, adalete bağlılık duygusu olacak. Haktan yana olacağız, zalime karşı olacağız, zulme karşı olacağız, zulmü ve haksızlığı istemeyeceğiz, yapmayacağız, yaptırtmayacağız, yapana destek olmayacağız. Zalime tebessüm bile etmeyeceğiz.

---

s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'lCa'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *elEhâdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Târık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.198, no:3981.

Allah'ın emrinden çıkmış, günah işleyen fâsıka “Efendim!” bile demeyeceğiz. Zâlîm haksızlık yapıyor, destek olmayacağız, zulmüne yardımcı olmayacağız, dalkavuk olmayacağız.

Eğer olursa, Allah'ın himayesi üzerinden çekiliyor, Rasûlüllah'ın şefaati üzerinden çekiliyor. O mahvolacak demektir.

O bakımdan, hakkı, adaleti, dürüstlüğü sevin! Zulmü, zâlîmi sevmeyin! Haktan yana olun! Bâtıldan yana destekçi olmayın, tebessümünüzle bile destekçi olmayın! Ben, “Zâlîmi alkışlamayın bile...” diyorum. Konuşma yapıyorsa alkışlamayın! “Topluluk beni niye alkışlamadı?” diye anlasın.

Bir toplantıda birisi, bir zulüm, bir haksızlık söyledi mi, kalkıp:

“—Sen haksız söyledin, ben senin söylediğinin yanlış olduğuna şahidim!” deyin.

Birisi bir güzel şey söylediği zaman da çıkın:

“—Allah senden razı olsun, ben de buna şahidim, benim de başımdan şöyle bir olay geçmişti, bu böyledir.” Deyin!

Hacı Kemal Efendi, Golan tepelerinde başından geçen olayı anlattı. Bağdan mahsûl toplanacak, bağa birisi gelmiş. Kütüklerde salkım salkım üzümler var. Dilencinin birisi gelmiş:

“—Bana üzüm ver!” demiş.

O da gitmiş, oradan çürük çarık üzümlerden vermek istemiş. Dilenci demiş ki:

“—Ondan istemem, şu güzelinden istiyorum, vereceksen güzelini ver!”

“—Onlar satılık, onlar güzel, onları veremem! Bu bozuk, eksik, çürük salkımları alırsan al. Ötekisini vermem!” deyince dilenci gülmüş, cebinden cüzdanı çıkartmış, desteyle para...

“—Ben sana bu paraları vermek için gelmişim ama, sen bu paralara lââyık değilsin!” demiş, paraları cebine koymuş, çitten atlamış, gitmiş.

Adam o paraları görünce, gözleri fal taşı gibi açılmış. Adamın arkasından gidiyor, ortada kimse yok. Demek ki, Hızır AS mı idi, ne idiyse...

Ben bir olayı anlattım, Kemal Efendi bunu anlattı, destek oluyor bana tabii:

“—Senin anlattığın şey doğru, benim hayatımda da böyle bir olay geçti.” demiş oluyor.

Onun için, hakkı destekleyin, bâtılın karşısına çıkın. “Olmadı işte şimdi!” dersanız, bâtıl olan bir şeyi yapan insanın, o işi yapmaya cesareti kalmaz. Açıkça çağırırsanız:

“—Bak sen şunu yaptın, şunu yaptın, şunu yaptın, bunu yaptın, bunu yaptın, burada hep hata olduğunu biliyoruz. Buna rağmen sana da bir şey yapmıyoruz. Sen de biraz insafa gel, kendine çeki düzen ver!” dersanız;

“—Vaayy, demek ki bu cemaat benim her hatalı davranışımı takip etmiş de, efendiliğinden itiraz etmemiş.” diye adam kendisini toparlar, kendisine çekidüzen verir.

O bakımdan hakkı tutun, hakkı destekleyin! Batılı desteklemeyin, batıla, zalime yardımcı, yordakçı olmayın!

Ne güzel hadis-i şerifler okuduk. Allah, okuduklarımızı hatırda tutmayı nasib eylesin... İlmimizle âmil olmayı, işittiğimizi icraatımıza geçirmeyi, hayatımıza prensip etmeyi nasib eylesin...

Sevdiği kul olarak yaşamayı nasib etsin... Huzuruna, sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamızı, cennetiyle, cemaliyle müşerref olmamızı cümlemize nasib eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsna, ve habîbihi'l-müctebâ muhammedeni'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrarı sûreti'l-fâtihah...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

22. 12. 1990 - Melbourne / AVUSTRALYA

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü